

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
інформаційно-комп'ютерних
технологій

28 вересня 2022 р.,
протокол № 2

Голова Вченої ради

Тетяна НІКІТЧУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інформаційна безпека в галузі»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 172 «Телекомунікації та радіотехніка»
освітньо-професійна програма «Телекомунікації та радіотехніка»
факультет інформаційно-комп'ютерних технологій
кафедра комп'ютерних технологій у медицині та телекомунікаціях

Схвалено на засіданні кафедри
комп'ютерних технологій у
медицині та телекомунікаціях

27 09 2022р., протокол № 19

В.о. завідувача кафедри

Чухов Владислав ЧУХОВ

Гарант освітньо-професійної
програми

Чухов Владислав ЧУХОВ

Розробник: к.т.н., доцент кафедри комп'ютерних технологій у медицині та телекомунікаціях ЦИПОРЕНКО Віталій

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 17 «Електроніка та телекомунікації»	<u>Нормативна</u> (нормативна, за вибором)	
Модулів – 1	Спеціальність: 172 «Телекомунікації та радіотехніка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2023-й	2023-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи – 5,3	Освітній ступінь «магістр»	Лекції	
		32 год.	8 год.
		Практичні	
		32 год.	6 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
86 год.	136 год.		
		Вид контролю: Екзамен	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 43 % аудиторних занять, 57 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання 9 % аудиторних занять, 91 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення методів та засобів інформаційної безпеки. Вивчення каналів поширення інформації та способів захисту від несанкціонованого доступу до інформації, засобів виявлення каналів витоку та активного захисту інформації, контролю території та приміщень. Вивчення основ мережної безпеки.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– вивчити інформації щодо каналів поширення інформації та способів захисту від несанкціонованого доступу до інформації. Засобів виявлення каналів витоку та активного захисту інформації, контролю території та приміщень;

– навчитися застосовувати комплексний підхід до вирішення задач забезпечення надійності, живучості, завадозахищеності, інформаційної безпеки та пропускну здатності телекомунікаційних та радіотехнічних систем.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 172 «Телекомунікації та радіотехніка»:

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК2. Здатність до реалізації принципів системного підходу при проведенні досліджень процесів, що протікають в телекомунікаційних і радіотехнічних системах, комплексах та пристроях.

СК4. Здатність застосовувати комплексний підхід до вирішення задач забезпечення надійності, живучості, завадозахищеності, інформаційної безпеки та пропускну здатності телекомунікаційних та радіотехнічних систем.

СК7. Здатність працювати з науково-технічною літературою та іншими джерелами інформації.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка»:

ПРН2. Вміти враховувати соціальні і морально-етичні норми, налагоджувати результативне співробітництво у колективі при проведенні наукових досліджень;

ПРН3. Знати теоретичні основи, принципи побудови і функціонування сучасних та перспективних телекомунікаційних і радіотехнічних систем, комплексів, технологій, пристроїв та їх компонентів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 4

ПРН7. Вміти аналізувати напрями перспективного розвитку і новітні стандарти у сфері телекомунікацій та радіотехніки;

ПРН11. Вміти застосовувати комплексний підхід до вирішення задач забезпечення надійності, живучості, завадозахищеності, інформаційної безпеки та пропускнуої здатності телекомунікаційних та радіотехнічних систем.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Технічні канали витоку інформації

Тема 1. Введення в дисципліну. Предмет і завдання навчальної дисципліни. Канали поширення інформації та способи несанкціонованого доступу до інформації. Технічні канали витоку інформації. Загальна характеристика методів розвідки. Система захисту інформації.

Тема 2. Організація захисту інформації від витоку при роботі обчислювальної техніки. Види і природа побічного електромагнітного випромінювання (ПЕМВ) персонального комп'ютера. Способи і методи забезпечення захисту інформації від витоку через ПЕМВ. Оцінка рівня ПЕМВ. Екранування приміщень. Конструктивні особливості приміщень.

Змістовий модуль 2. Засоби виявлення каналів витоку та активного захисту інформації

Тема 3. Детектори поля. Детектори поля. Загальні відомості. Конструктивні особливості пристроїв. Схемні рішення. Технічні характеристики. Багатофункціональні пошукові пристрої Andre, ST-033/131. Пошуковий комплекс Delta X 2000/6 Real-Time. Канали виявлення пристроїв. Технічні характеристики.

Тема 4. Скануючі пристрої. Активні засоби захисту інформації. Програмні комплекси. Скануючий радіоприймач AR8200 Mk3. Цифрові генератори шуму. Сканер безпроводних відеокамер Protect C-Hunter 935B. Локатори нелінійних переходів для виявлення прихованих електронних компонентів. SDR радіоприймач Hack RF. Програмне забезпечення SDR sharp. Програмне забезпечення управління перестройкою радіоприймача DigiScan EX.

Змістовий модуль 3. Системи контролю і управління доступом. Основи мережної безпеки.

Тема 5. Засоби спостереження території та виявлення. Системи контролю доступу. Телевізійні камери. Пристрої для оснащення телевізійних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 5

камер. Периметрові засоби виявлення. Засоби виявлення для приміщень. Засоби збору та обробки інформації. Периферійне обладнання і носії інформації систем контролю доступу. Засоби ідентифікації і автентифікації.

Тема 6. Основи мережної безпеки. Загрози безпеці та вразливості. Мережні атаки. Нейтралізація мережних атак. Захист пристроїв.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Технічні канали витоку інформації								
Тема 1. Введення в дисципліну. Предмет і завдання навчальної дисципліни. Канали поширення інформації та способи несанкціонованого доступу до інформації. Технічні канали витоку інформації. Загальна характеристика методів розвідки. Система захисту інформації.		6	6	10		2	2	20
Тема 2. Організація захисту інформації від витоку при роботі обчислювальної техніки. Види і природа побічного електромагнітного випромінювання (ПЕМВ) персонального комп'ютера. Способи і методи забезпечення захисту інформації від витоку через ПЕМВ. Оцінка рівня ПЕМВ. Екранування приміщень. Конструктивні особливості приміщень.		6	6	16		2	2	22
Разом за змістовий модуль 1	50	12	12	26	50	4	4	42
Змістовий модуль 2. Засоби виявлення каналів витоку та активного захисту інформації								
Тема 3. Детектори поля. Детектори поля. Загальні відомості. Конструктивні особливості пристроїв. Схемні рішення. Технічні характеристики. Багатофункціональні пошукові пристрої Andre, ST-033/131.		6	6	16		2	-	22

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 6

Пошуковий комплекс Delta X 2000/6 Real-Time. Канали виявлення пристроїв. Технічні характеристики.								
Тема 4. Скануючі пристрої. Активні засоби захисту інформації. Програмні комплекси. Скануючий радіоприймач AR8200 Mk3. Цифрові генератори шуму. Сканер безпроводних відеокамер Protect C-Hunter 935B. Локатори нелінійних переходів для виявлення прихованих електронних компонентів. SDR радіоприймач Hack RF. Програмне забезпечення SDR sharp. Програмне забезпечення управління перестройкою радіоприймача DigiScan EX.	4	4	14		2	2	22	
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	<i>50</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>30</i>	<i>50</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>44</i>
Змістовий модуль 3. Засоби контролю території та приміщень. Системи контролю і управління доступом								
Тема 5. Засоби спостереження території та виявлення. Системи контролю доступу. Телевізійні камери. Пристрої для оснащення телевізійних камер. Периметрові засоби виявлення. Засоби виявлення для приміщень. Засоби збору та обробки інформації. Периферійне обладнання і носії інформації систем контролю доступу. Засоби ідентифікації і аутентифікації.	6	6	16		-	-	24	
Тема 6. Основи мережної безпеки. Загрози безпеці та вразливості. Мережні атаки. Нейтралізація мережних атак. Захист пристроїв.	4	4	14		-	-	26	
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	<i>50</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>30</i>	<i>50</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>50</i>
ВСЬОГО	150	32	32	86	150	8	6	136

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Дослідження затухання радіохвиль на шляху поширення в залежності від місцевості	8	2
2	Розрахунок показників ефективності екранування приміщень.	4	2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 7

3	Дослідження параметрів завади при попаданні в систему заземлення.	4	
4	Дослідження можливостей програмного забезпечення DigiScan EX для широкосмугового приймача фірми AOR	4	
5	Дослідження можливостей програмного забезпечення SDR sharp з SDR радіоприймачем Hack RF	4	2
6	Створення проекту системи відеоспостереження та розпізнавання облич офісної будівлі	4	
7	Дослідження процесу розпізнавання мовної інформації	4	
РАЗОМ		32	6

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Способи і методи забезпечення інформаційної безпеки від витоку через побічне електромагнітне випромінювання (ПЕМВ).

1. Усі навчальні елементи: опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного практикуму, оформлення звітів з лабораторних робіт. Основа методології розробки концепції комплексного забезпечення інформаційної безпеки об'єктів охорони. Технічні канали витоку інформації.

2. Способи і методи забезпечення інформаційної безпеки від витоку через ПЕМВ. Класифікація чутливих елементів засобів виявлення.

3. Комплекс технічних засобів забезпечення безпеки об'єкта. Екранування приміщень.

4. Конструктивні особливості детектора поля.

5. Частотний спектр електромагнітних хвиль.

Тема 2. Віддалене відеоспостереження

1. Аналогові, цифрові та IP-відеокамери.

2. Хмарні технології. Порядок підключення IP-відеокамер до Інтернет.

Тема 3. Система контролю і управління доступом (СКУД)

1. Склад і види елементів СКУД.

2. Інтегровані СКУД. Біометричні СКУД.

Тема 4. Основи мережної безпеки.

1. Мережні атаки. Нейтралізація мережних атак.

2. Захист пристроїв.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені програмою дисципліни.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 8

8. Методи навчання

Проведення лекцій, практичних робіт, контрольних-модульних робіт, захист звітів з лабораторних робіт, екзамен.

9. Методи контролю

Лекційний, контрольні-модульні роботи, звіти з практичних робіт, екзамен.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1,2		Змістовий модуль 3			
T1,2	T3,4		T5	T6	100
35	35		20	10	

1. За відвідування лекційних занять, конспект – 10б.
 2. Контрольні-модульні роботи: $2 \cdot 256 = 506$.
 3. Захист звітів з практичних робіт: $8 \cdot 56 = 406$.
- Всього: 100балів.

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FХ	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література

1. Барило Г.І., Вісьтак М.В., Готра З.Ю., Лесінський В.В., Політанський Л.Ф. Електронні елементи та пристрої систем безпеки й охорони: Навчальний посібник. – За ред. Готри З.Ю. – Чернівці: Рута, 2017. – 216 с.
2. Гребенюк А.М. Основи управління інформаційною безпекою: навч. посібник / А.М. Гребенюк, Л.В. Рибальченко. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутріш. справ, 2020. – 144 с.
3. Лизанчук В. Інформаційна безпека України: теорія і практика: навч. посібник / В. Лизанчук. Львів: ЛНУ, 2017. – 728 с. ISBN: 978-617-10-0389-7

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.06- 05.02/2/172.00.1/М /ОК9-2022
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 9

4. Поповський В.В., Персіков А.В. Захист інформації в телекомунікаційних системах. Том 1, Том 2. – Харків 2008.

5. Кавун С.В. Інформаційна безпека. Навчальний посібник / С. В. Кавун, В. В. Носов, О. В. Манжай. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 352 с.

Допоміжна література

6. Концепція технічного захисту інформації в Україні, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.97 р., № 1126.

7. Положення про технічний захист інформації в Україні, затверджене Указом Президента України від 27.09.99 р. №1229.

8. Правові засади інформаційної безпеки України: монографія / П.Д. Біленчук, Л.В. Борисова, І.М. Неклонський., В.О. Собина; за ред. П.Д. Біленчука – Харків: 2018. – 289 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/5ugjj6s>

9. Доктрини «Інформаційної безпеки України» від 25 лютого 2017 року № 47/2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/uk-ru/47/2017?lang=uk#Text>

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Файли дисципліни: <https://learn.ztu.edu.ua/course/view.php?id=4946>